

Kővári Orsolya

A mesterség művésze

MOLNÁR PIROSKÁRÓL

dősödő asszony üldögél a falusi hentesüzlet előtti lócán. Egykedvűen legyezgeti magáról a fülledt meleget. A sziszifuszi mozdulatok nem valódi cselekvést szolgálnak, inkább a lelkiállapotot hivatottak illusztrálni. A lócán dekkoló nem vágyik társaságra, ez tiszta sor. Ahogy az is mindjárt feltűnik, hogy nem pihen vagy leereszt, hanem valamin járhatja magát. Reznált tudó-

másulvétel uralja az arcát, nem kicsiny bosszús nyugtalansággal. Keménykötésű nő, masszív jelenléte példás munkabírásról árulkodik, olyan emberről, aki nem tölti az időt holmi vágyakozással, és akit nem lehet akár-mivel kimozdítani a napi rutinból.

Molnár Pirooska megszólalás nélkül prezentálja Barbara alaprajzát (Martin Sperr: *Vadászjelenetek Alsó-*

1. Simára László felvétele

2. Klencsár Gábor felvétele

1. Az öreg hölgy látogatásában (Kulka Jánossal)

2. A nagymamában

3. A Szépség és a Szörnyetegben (Csórics Balázzsal)

4. Az Én vagyok a Te című előadásban (Znamenák Istvánnal)

teater.hu - Illovszky Béla

3.

Bajorországból). Később persze megtudjuk a részleteket, hogy homoszexuális fia miatt válik mindenütt gyalázottá és kirekesztetté, hogy az Abram sorsa feletti szégyenérzet és az emiatt átélt szekírozás okán már több helyről mennie kellett.

Molnár Piroska olvasatában azonban Barbara nemcsak Abram tragédiájának aládúcolására rendeltetett, ahogy azzal is tisztában van, hogy az előítéleteket, a másság intoleranciáját, az idegengyűlöletet nem kell közvetlenül eljárnia. Saját súlyos története van, melyen keresztül a darab egészére nézve is egyetemesebb értelmezési tartomány nyílik meg.

Lényegi ismérve egyébként, hogy soha nem nézi el a színészi feladat terjedelmét. Alakításai egyszerre jelentik meg a tartalom nemességét és szerepe mélységeit, s teszik mindezt a forma megejtő egyszerűségében. Szinte egyetlen színészünk, aki munkáiban következetesen vallja, látványnak, mozdulatnak és szónak tökéletes összhangban kell lennie ahhoz, hogy az alakítás képes legyen a legmagasabb rendű gondolatra irányítani a néző figyelmét. Mesterségbeli tudása évtizedeken át csiszolódott, vált mind pontosabbá, kikezdetlenebbé. Mestersége művészévé érett.

Schiller Kata felvétele

Barbarája nem pusztán buta átlageszmények korlátozott munkásnő, aki eltaszítja magától deviánsnak bélyegzett fiát, hanem egy szerencsétlen, egyszerű falusi asszony, aki egyúttal belekövül gyermeke megtagadásának fájalmába. A sekélyes kisközösségekbe való beilleszkedés, a korcs asszimiláció görcsös akarása egyre jobban mélyíti magányát, rágja a lelkét, de egyszersmind életfeltétel számára. Molnár Piroska világában nincsenek kirekesztők és kirekesztettek, rossz anyák és rossz anyák terheit nyögő fiúk, emberik vannak, esendő, gyáva emberik, és fiával (Stohl Andrással) való összecsapásaikban nemcsak a múltbeli szülői vétkek válnak világossá, hanem az is, hogy mindkettejüknek megvan a maga igazsága. Ettől lesz ereje az ütközésnek, tétje a drámának. És óhatatlanul megérint minket a piszkos kis egzisztenciáért érzett hatalmas aggodalom. Mely egyébként a történet valamennyi szálán diadalmaskodik.

Molnár Piroska tolmácsolásában a *Mesél a bécsi erdő* konok Nagymamája sem végzetes bűnként éli meg dédunokája elveszejtését, inkább a tiszta erkölcsről alkotott évtizedes elképzelései jegyében rendezgeti a sorokat, azzal a szent meggyőződéssel, hogy unokája sorsát a tévút kiegyenesítésével jobbra fordíthatja.

Az öreg hölgy látogatásában nem drámaszagot vitt színpadra, bosszúban tartósított vén rémséget, hanem egy magányos asszonyt tele keserűséggel és azzal a meggyőződéssel, hogy mindent nem lehet elfelejteni. Tudja, Claire Zachanassiant fokozni képtelenség, emberséges jelenlétében, kézzelfoghatóvá tételében lehet igazán vérfagyasztóvá tenni.

Molnár Piroska bőséges leckét vett túlélésből, talán ezért szemléli érzékenyen kétes hőseit, és ragaszkodik makacsul ahhoz, hogy a világ az ő szemszögükből is megítélhető. Soha nem mond le irántuk táplált humanumáról. Ez adja fenti szerepformálásai unikalitását, és valószínűleg ugyanezért szánta neki kezdetektől Kamondi Zoltán Kolentina Dunka fodrászszalon-tulajdonost a *Dolinában*. A körülményekbe beletorzult emberek, a maguk módján túlélők csak egészen különleges empátiával kezelhetők. Ez az empátia nem adatik meg mindenkinek, jellemzően a megpróbáltatás kiváltsága. A kamera pedig a legkényesebb jószág, ami színész közelébe kerülhet, csak a hihetőt hiszi el.

Emlékezetes filmes jelenléte volt az első egyike, az *Árvácska* Madonna-arcú fiatalasszonya, aki az ideális édesanyát testesítette meg a egyetlen sorsú kislány számára. Sejtelmes aurája valahogy csupa olyasmit sugallt, amire az árva gyerek vágyhatott.

Molnár Piroska alakításainak közös vonása, hogy ritka pedantériával készülnek. Túlmutatnak magukon. Jellemrajzok és korrajzok egyben. Nem szívesen állítja az ember, hogy ez vagy az a specialitása közé tartozik, pedig így van például a kispolgári figurákkal: utánnozhatatlan bennük, szinte viszketegségig fokozódó irritációt képes kiváltani egy-egy jól irányzott mondatával. De szellemes színpadi társalgó is, sziporkázón maliciózus.

Játékában sosem bomlik meg érzelmi és intellektuális tartalom kényes egyensúlya. Pontosan tudja, hogy érzelmek nélkül nincs gondolat, ahogy azt is: a kizárólag ösztönökből táplálkozó alakítás ugyancsak alultáplált marad. Molnár Piroska nem híve a szavaló színháznak, a kényes irodalmi szövegek nézőriasztó interpretálásának. A Nemzeti Esterházy Péter szerezte *Én vagyok a Te* címen játszott előadásában lágyan hullik ölébe a finom szövésű anyag. Tisztán beszél, érthetően, mint ha csak az utcán társalogna, mégis veretessé formálódna szájában a szavak, megkapják tartalomhoz méltó köntösüket. Egyszer keményen koppannak, máskor csak folydogálnak. De végig ott áll mögöttük a színész, lírai odaadással, teljes bölcsességével, talpig ironiában.

Ugyanebből a bölcsességből és ironiából, ugyanazzal a lírai odaadással formázza néhány településsel arrébb özvegy Szerémy grófnét, aki csipkekesztyűben, gondosan cicomázva, teljes előkelőségében érkezik az általa patronált leánynevelő intézetbe, hogy léha unokája orrára koppintson. A *nagymamában* a színpadnyira duzzadt szív az úr, ezt kell elhíttetni, hogy aztán elhiggyük a frissen ondolált szerelmi megoldásokat. A címszerep alakítóján nem is múlna a dolog, stílusban, karakterben, szeretetben perfekt, csak a többi főhős ne zúdítaná ránk visszadöbentő erővel a tettetett érzelmeket. Sajnálatos, hogy a kaposvári társulatban nyoma sem volt annak a kontrollnak és ízlésnek, melyet épp Molnár Piroska színészetében oly nagyra értékelünk, és melyről vélelmezzük, épp Kaposvárról hozta. Felfogható persze az előadás ujjgyakorlatként (hakniként azonban ak-

kor sem), de úgy tűnik, nem mindenkinek olyan egyszerű Csiky Gergelyt játszani. Molnár Piroska párját ritkító erénye, hogy sosem csábul el. Fegyelme kizár mindenféle túlzást, a közönségnek való legkisebb kedveskedést is, tisztában van vele: a tálcán kínálkozó öncélú pillanatok nem kizárólag az ő részét, hanem az előadás egészét is meghatározzák.

Nem szelektálja a feladatokat és a műfajokat színészi megítélésével. A *Szépség és a Szörnyeteg* teáskannáját York hercegné rangjára emeli. Jutalma, hogy drámában is operettsikert arat. Musicalsikert. Derűje fájdalom mélyéről fakad.

A *Taxidermia* sertésbelsősegek között lezavart malac szexjelenete a kíváncsiságát töretlenül megőrző színész apadhatatlan tehetségének bizonyítéka. A Pálfi György bizarr hangulatú mozijában nyújtott alakítás nem mérésége, hanem minősége folytán érdemel figyelmet.

A *nagymama* Szerémy grófnéja egyébként jelentéssel bír a színésznő szakmán belüli presztízset tekintve. Színésztechnikai szempontból nem különösebben bonyolult feladat, az erre szóló felkérés mégis megtiszteltetés, hagyományosan rang a magyar színháztörténetben. Pompás pályát befutott nagyszonyaink kapják

jutalom és elismerés gyanánt, amolyan „életműszerep”. A Nemzeti Színház ősbemutatóján Prielle Kornélia alakította, őt követte Blaha Lujza, Berky Lili, Honthy Hanna, Dajka Margit, Tolnay Klári... – utóbbinak kimondottan jutalomjátéka volt. Tekintély kell hozzá. Így van ez 1891-től.

Mondhatnánk, hogy Molnár Piroska Pártos Géza tanítványaként, esetleg később, Sulyok Mária, Pécsi Sándor partnereként vagy a kaposvári műhelyben, Ascher Tamás és Zsámbéki Gábor kezei közt vált nagy színésznővé, ami mind igaz, ahogy az eljátszott szerepek súlya és széles skálája is hozzájárult a mesterség felsőfokú elsajátításához; ám ami Molnár Piroskát megkülönbözteti hasonló referenciákkal bíró kollégáitól, hogy a szerepépítést, a kifogástalan végrehajtást, a szakmai maximalizmust alapnak tekintette, és megtanult valami egészen különlegeset: befelé figyelni.

Művészete nem esetleges, helyhez vagy időhöz kötött, nem függ darabtól, rendezőtől, társulattól, pláne ihletett pillanattól – lényé része. Nem hivalkodik, nem furakszik, nem kommunikálja magát. Észrevétlenségében fenséges. Belső művészet.

GYULAI VÁRSZÍNHÁZ

Gyula Castle Theatre / Gyula Burgtheater

VII. Shakespeare Fesztivál, Gyula, 2011. július 7–július 17.

Magyar és külföldi színházi előadások, zene, film, konferencia, Shakespeare konyhája a **Corvin és a Patrióta** éttermekben és **Midsummer Wine's Dream** borfesztivál
 Információ: www.shakespearefesztival.hu

- Július 7–8–9. **Midsummer Wine's Dream – Szentivánéji Borfesztivál**
 Lóvátett lovagok – utcaszínházi bemutató, koncertek, borbemutató, borkóstoló
- Július 7–8–9. **William Shakespeare: Troilus és Cressida – Bemutató előadás**
 (esőnap: júl. 10.)
 Szereplők: László Zsolt, Tompos Kátya, Andrásy Máté, Kádas József, Krisztk Csaba, Sipos Vera, Simkó Katalin, Blaskó Borbála, Vati Tamás, Herczeg Adrienne, Sinkó Réka, Nagy Norbert e. h., Hegyegi Máté e. h., Horkay Barnabás e. h.
 Rendező-koreográfus: Horváth Csaba
 A Gyulai Várszínház bemutatója
- Július 10. **William Shakespeare: Rómeó és Júlia – interaktív beavató színházi előadás**
 Előadja: Iskola Színház
- Július 11. **William Shakespeare: A velencei kalmár – komikus történet**
 Rendező: Bocsárdi László
 A sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház vendégjátéka
- Július 12. **Korijolánusz**
 Rendező: Polgár Csaba
 A HOPPart Társulat előadása
- Július 13. **Friedrich Dürrenmatt/ William Shakespeare: János király**
 Rendező: Bagossy László
 Az Orkény Színház előadása
- Július 14. **Bereményi Géza és William Shakespeare**
 Beszélgetés Bereményi Géza íróval
- Július 14. **William Shakespeare: Szentivánéji álom – komédia**
 A dél-koreai Yohangza Theatre Company fesztiváldíjas előadása

- Július 15. **Shakespeare és a multikulturalitás – konferencia**
- Július 15. **William Shakespeare: Vízkereszt, vagy amit akartok**
 Rendező: Robert Szturua
 A grúz Rusztaveli Nemzeti Színház előadása
- Július 16. **Ephraim Kishon: RómeóNÉ és a Júlia URA – bohózat**
 Szereplők: Tóth József, Nagyvárad Erzsébet, Réti Barnabás
 Rendező: Czeizel Gábor
- Július 16. **Szerecsendió és gyömbér**
 Shakespeare kori kocsmadalok és sikamlós balladák
Musicians Of The Globe (GB) koncertje
 Művészeti vezető: Philippe Pickett
- Július 17. **Jazzonet – Shakespeare-sonettek és a jazz**
 Előadja: Lantos Zoltán – hegedű, Kaltenecker Zsolt – billentyűs h., Barcza Horváth József – bőgő, Dész András – dob, Andrew J. – dj, live electronica, Tompos Kátya – ének
- Július 17. **William Shakespeare: A vihar – VILÁGPREMIER**
 Rendező: Oskaras Korsunovas
 Az OKT/Vilnius City Theatre (Litvánia) előadása

**A Shakespeare Fesztiválra
 5 előadásra szóló
 KEDVEZMÉNYES BÉRLET váltható!**

Infó, jegyrendelés: Gyulai Várszínház
 5700 Gyula, Kossuth u. 13.
 Tel.: 66/463-148, 30/639-9062, fax: 66/362-860
 Online jegyvásárlás: www.gyulaivarszinhaz.hu
 E-mail: gyulaivarszinhaz@t-online.hu